

Sven Hörnström

Haava pöik 2-2

90509 Haapsalu

tel. 047-55225

Projekt: Stenbrytning-kalkbränning

Brytning av kalksten och kalkbränning har förekommit i Estlands svenskbygder från koloniseringen och ända in på 1930-talet. Kalkstenen utgjorde ett viktigt byggnadsmaterial. Bostadshusens grunder var ofta av kalksten medan väggarna var av timmer. Ladugårdar, fähus, smedjor mm uppfördes för det mesta av kalksten. Vanligt var att den översta delen på väggarna utfördes av timmerstockar vilket möjliggjorde en lättare infästning av takstolarna. I byn Kärrslätt (kålet) på Ormsö fanns många stenbrott och i anslutning kalkugnar. De gamla brukade säga när den övre delen på ugnen blev röd: "Nu brinner sja hajroko!" (Nu brinner hövolmen!) Detta med anledning av att formens övre del såg ut som en hövolm. Släckningen utfördes så att man på marken lade bräddor och på dessa lade man sedan den brända stenen som sedan översköljdes med vatten varvid den sönderföll i kalk. De flesta gårdar hade baktill i vagnslidret (tåran) en lår där kalken förvarades. Förutom allt kalkmurbruk som åtgick för egna behov var kalken även en viktig näringsgren. Man seglade över till Finland där man som bytesvara för kalken fick salt och fotogen.

Projektets syfte

Att bygga en kalkugn vid något av stenbrotten på Ormsö där man kunde visa hur stenbrytning och kalkbränning gick till. Detta skulle utgöra en turistattraktion på ön.

Kostnader

Vid kostnadsberäkning av projektet måste man ta i åtanke de olika arbetsinsatserna och deras varaktighet:

- stenbrytning; ca en vecka
- uppbyggandet av ugn
- bränningstid; ca två veckor
- eldningskostnader
- släckningsarbetet